

ENTREVISTA A MARTIÑO NERCELLAS

“AS BATIDAS CONTRA O LOBO PRODUCEN UN GRAVE DANO ECOLÓXICO E XENÉTICO NA ESPECIE”

Por Belén Rodríguez

ADEGA elabora un informe sobre a situación e a conflitividade do lobo en Galiza que trata de desmentir determinados mitos e crenzas falsas que atinxen a esta especie única e emblemática na Península Ibérica, como a súa suposta sobrepoboación no noso territorio, a necesidade das batidas, ou a influencia económica dos seus ataques no sector gandeiro galego. O documento tamén sinala solucións para evitar o conflito social xerado e o discurso “antilobo”. Entrevistamos ao principal autor do informe, Martiño Nercellas, biólogo e Vogal de Biodiversidade en ADEGA.

Por que agora este Informe?

Dun tempo a esta parte observamos que a cuestión sobre o lobo está dando lugar a moitas informacións, sobre todo nos medios de comunicación, e case todas elas ofrecen unha imaxe moi negativa da especie. Estanse repetindo unha serie de presuposicións que faltan á realidade sobre a situación da especie e que complican a posibilidade dunha xestión adecuada da súa conservación.

O primeiro mito que desmonta é a existencia dunha sobrepoboación da especie....

Certos actores que falan nos medios de comunicación insisten que hai unha sobrepoboación do lobo practicamente en todo o territorio galego, algo que hai que desmentir totalmente porque a información oficial de-

“Cremos que o furtivismo é o que está ‘regulando’ a poboación de lobos en Galiza”

mostra que iso non é certo. Existen uns censos actualizados, que teñen unha complexidade e laboriosidade de realización importante, que indican que a poboación está nunha situación de estabilidade ou de estancamento. Nin está medrando, nin tampouco se percibe que houbese unha redución drástica da especie. Os censos falan dunha poboación de arredor de 90 grupos (entre os 70 e 90), uns datos similares aos dos

anos 80. Isto convida a pensar que algo falla na xestión do lobo, habería que determinar porqué non se incrementan as súas poboacións. Cremos que o furtivismo é o que está “regulando” a poboación de lobos en Galiza.

Queres dicir que, por mor do furtivismo, a poboación de lobos permanece estanca?

Si. Arredor duns 200-300 lobos morren anualmente por persecución ilegal, ben sexa por batidas ou polo incremento no uso de venenos ou lazos e outra serie de trebellos e dispositivos. O furtivismo xa é o motivo de que nalgúns territorios a especie teña desaparecido.

Desde 2006 a Xunta autorizou 75 controis nos que foron abatidos 17 lobos. Outro mito que desmente o informe de ADEGA é que os controis poboacionais mitigan os ataques de lobo ás cabanas gandeiras, mesmo, que son contraproducentes...

A verdade é que resulta sorprendente o dato da Xunta, información reclamada anteriormente vía Valedor do Pobo sen éxito. Sorprende a cifra porque a taxa de éxito desas cacerías resulta máis alto do agardado. Teríase abatido un lobo cada 4,4 batidas, o que nos sitúa nunha incidencia alta. Cando se pensaba que este tipo de batidas resultaba unha maneira de calmar ánimos alterados do sector afectado, vemos que ademais está provocando a eliminación non selectiva de exemplares. Se coñecemos como se estrutura a organización social dun grupo de lobos, entenderemos que subtraer por goteo e de maneira azarosa individuos pode des-

Martiño Nercellas.

compoñer o comportamento deses grupos e, á súa vez, incidir nun incremento do número de ataques. A “xestión” que se está a facer potencia a problemática que pretende solucionar.

A bibliografía científica ao respecto do control de depredadores, sobre todo, de lobos, vén desaconsellando nos últimos anos este tipo de medidas por contraproducentes. Sorprende que a administración siga insistindo neste modelo sen atender ao que se publica a nivel científico.

É o lobo unha das principais causas do impacto económico sobre o sector da gandería en Galiza?

Realmente non, pero nos medios de comunicación trasládase a percepción de que os danos que provoca o lobo sobre a gandería son elevadísimo e que poden poñer en risco as explotacións. Existe frustración por

“As batidas subtraen individuos ao azar, co que poden descompoñer o comportamento do grupo e causar o incremento do número de ataques”

parte das granxas que sofren ataques porque en casos concretos si causa un prexuízo que nalgún momento pode ser importante. Pero se analizamos os datos desde un punto de vista económico global sobre o conxunto de toda a cabana gandeira, vemos que o que está sucedendo non garda relación co que se publica insistentemente nos medios de comunicación. Estase creando unha falsa idea do que está sucedendo. Partindo dos datos de avisos de ataques de lobo, o impacto económico que están a causar é do 0,035% do valor produtivo estimado para a cabana gandeira galega. É unha fracción residual. A administración debe ser consciente de que a solución para afrontar os ataques de lobo pasa

por dispoñer dos recursos económicos e da asistencia técnica necesaria para mitigar este impacto marxinal. Para unha administración pública este gasto anual é moi cativo.

Concretemos en cifras....

Segundo a estatística histórica de avisos por ataques que manexa a Xunta estamos a falar duns 350.000 euros anuais. Pero ademais non todos os avisos corresponden a ataques de lobos e hai algúns negativos,

“Os danos económicos sobre a cabana gandeira de Galiza son da orde de 250.000 euros/ano, mentres o ano pasado quedaron sen executar 55 millóns de euros das axudas europeas”

que teñen que ver con outro tipo de circunstancias (ataques de cánidos ou fraude de lei que responde a unha picaresca por parte dalgúns gandeiros). Coñecemos por outras experiencias que a representación de negativos de danos de avisos pode chegar a un 30%. Entón, realmente o lobo pode estar causando uns danos económicos sobre a cabana gandeira de Galiza da orde de 250.000 euros cada ano. Se temos en conta que o ano pasado quedaron sen executar 55 millóns de euros das axudas europeas da PAC, 250.000 euros resulta ser unha cifra residual.

Precisamos combinar medidas preventivas e pagos dos danos á cabana gandeira. Como han de ser desenvoltas?

En liñas xerais, podemos dicir que o Plan de Xestión do Lobo aprobado en 2008 é un bo plan, pero non se está aplicando. O plan vixente xa esta-

J. Talegón/Lobos

J. Talerpohl/Lobou

blece unha serie de criterios á hora de afrontar a problemática do lobo, poñendo o foco nas medidas preventivas como instrumento fundamental para intentar reducir a conflitividade do lobo sobre a gandería... A solución pasa de inmediato por abordar un bo plan de medidas preventivas, con recursos e asistencia a aquelas explotacións danadas, que terán que ser compensadas coas axudas por danos, de forma rápida e xenerosa, se as medidas preventivas non fosen suficientes para mitigar o problema. Hai un abano de medidas preventivas que se deberán aplicar segundo o caso concreto. Por iso, a administración terá que dispor de asistencia de persoal técnico que revise que pasa nesas explotacións con danos recorrentes, e a partir de aí, determinar cales poden ser as medidas máis acaídas para frear a permeabilidade do lobo de acceso a ese gando.

As batidas son asumibles nalgún caso?

É a eterna discusión entre os especialistas, tamén a nivel internacional. Porén, as publicacións científicas veñen a demostrar que as batidas non teñen ningunha utilidade porque non conseguen o fin para o que se fan, que sería reducir os danos causados polo lobo. A pesar das batidas, apréciase que os danos nalgúns sitios continúan. Hai que explorar outro tipo de medidas que non teñan consecuencias drásticas. Desde logo a eliminación de individuos ao azar non é ningunha solución, pode causar un dano ecolóxico, e mesmo xenético, importante sobre o grupo e incrementar os danos recorrentes. Sería máis efectivo eliminar todo o grupo, pero esta é unha opción inasumible e inabordable desde o punto de vista ético e ecolóxico. As batidas achegan moi pouco a efectos de xestión e, pola contra, en caso de "éxito" producen un dano ecolóxico e xenético grave, algo que hoxe en día non se poden permitir as poboacións europeas de lobo e, particularmente, as ibéricas.

Os estudos indican que só o 11% da poboación ten posibilidades de se reproducir..., a poboación lobeira de Galiza pode decaer nos vindeiros anos?

Estaríamos entrando nun escenario no que cada vez se iría perdendo máis fondo de armario xenético da especie. Hai que recordar que nas décadas pasadas o lobo ibérico xa pasou por un "efecto colo de botella" e a súa recuperación fíxose moi lentamente a partir dunha base xenética xa menor. Continuar subtraendo de maneira pouco científica e azarosa exemplares pode derivar nun futuro próximo en que a reserva xenética dos nosos lobos quede bastante minguada ou condicionada. Xa hai estudos que advirten da perda da variabilidade xenética do lobo. Xestionar a especie de cara

ao futuro tamén implica saber preservar a maior amplitude do rango de variabilidade xenética que nos poida proporcionar, algo en boa medida asociado á súa conservación. Non só mantela, senón incrementala, para poder ter capacidade de reacción ante situacións de risco futuro.

Que tipo de situacións?

Por exemplo, unha enfermidade vírica pode condicionar a conservación de determinadas poboacións. Son episodios imprevisibles que poden afectar a un número importante de grupos. Sempre será mellor contar cunha boa fortaleza xenética que cunha poboación debilitada que pode perderse, e que logo habería que recuperar sobre unha base xenética moi baixa.

No Noroeste peninsular, o lobo vive unha situación similar á que vive en Galiza?

Cada comunidade autónoma ten as súas propias preocupacións. En Asturias aparecen lobos mortos en aparcadoiros ou colgados en sinais. Preocupa que determinados sectores persigan con esta inquina a especie. Pero tamén preocupa o que sucede en Castela e León, onde se están autorizando anualmente 143 lobos como trofeos para a caza deportiva. Tamén preocupa que no País Vasco non se estean favorecendo unhas mellores condicións para asentar e manter estable a pequena poboación que alí teñen. A coincidencia é que en todas partes o lobo segue sendo o

“O lobo representa no continente europeo un patrimonio da nosa biodiversidade que é necesario preservar”

gran perseguido. Temos que revertir esa idea. O lobo representa dentro do continente europeo unha das principais especies da nosa biodiversidade e forma parte dun patrimonio que é necesario preservar. Como especie salvaxe ten todo o dereito a estar no seu medio natural e pode compartir espazo co resto de actividades que se estean desenvolvendo nel. As administracións deben ser capaces de trasladar á sociedade que a presenza do lobo no noso territorio é posible, que pode convivir coa gandería, e que ten que desenvolverse no seu contorno natural con normalidade.

Máis información na web de **ADEGA** e no propio **Informe**.